

Klaudyna ANDRUSIEWICZ
Uniwersytet Pedagogiczny im. KEN w Krakowie

KORPUS STRAŻNIKÓW REWOLUCJI W SYSTEMIE POLITYCZNYM I POLITYCE BEZPIECZEŃSTWA ISLAMSKIEJ REPUBLIKI IRANU

Islamska Rewolucja roku 1979 przyniosła ze sobą zmiany nie tylko w obrębie struktur politycznych, ale także wewnątrz irańskiego systemu bezpieczeństwa. Irański reżim starał się przygotować własne, silne i lojalne wobec przywódcy i zdobywcy rewolucji struktury, przystosowane do zwalczania zarówno wewnętrznych, jak i zewnętrznych zagrożeń, niejednokrotnie za cel stawiając sobie wspieranie także zagranicznych ugrupowań militarno-politycznych, co służyć ma idei eksportu rewolucji, promowanej jeszcze przez Ajatollaha Chomejniego. Jednak stworzony przez Najwyższego Przywódcę Korpus Strażników Rewolucji Islamskiej (Sepāh-e Pāsdārān-e Enqelāb-e Eslāmi/Army of the Guardians of the Islamic Revolution), od czasów zakończenia wojny z Irakiem stopniowo przekształcał swoje struktury, coraz częściej odgrywając istotną rolę nie tylko w systemie bezpieczeństwa współczesnego Iranu, ale także w jego gospodarce, tym samym zyskując na sile i znaczeniu w obrębie całej irańskiej sceny politycznej. Publikacja jest próbą odpowiedzi na pytanie o rolę formacji zarówno wewnątrz irańskiego systemu bezpieczeństwa, jak i w obrębie całego systemu społeczno-politycznego. Jest także formą weryfikacji założenia, dotyczącego możliwości zaistnienia zagrożenia dla reżimu ze strony samego Korpusu biorąc pod uwagę jego liczebność i zdolności organizacyjne oraz wyposażenie i przeszkolenie. Artykuł powstał w oparciu o literaturę persko- i anglojęzyczną, ze szczególnym uwzględnieniem aktualnie obowiązujących irańskich aktów prawnych. Wszelkie cytowane fragmenty tłumaczone były bezpośrednio z języka oryginału przez autorkę.

Słowa kluczowe: polityka bezpieczeństwa, system polityczny, Iran

Wstęp

Od czasów Islamskiej Rewolucji w obrębie irańskiej polityki militarnej i systemu bezpieczeństwa obserwować możemy liczne zmiany i transformacje, będące efektem przekształceń systemowych oraz dojścia do władzy nowych, silnie religijnych elit. Wewnątrz systemu politycznego pojawiają się innowacyjne formacje i instytucje, których rola i zakres kompetencji także z biegiem czasu ulegają ewaluacjom. Irański reżim stara się przygotować własne, silne i lojalne wobec przywódcy i zdobywcy rewolucji struktury do zwalczania zarówno wewnętrznych, jak i zewnętrznych zagrożeń, niejednokrotnie za cel stawiając sobie wspieranie także zagranicznych ugrupowań militarno-politycznych, co służyć ma idei eksportu rewolucji, promowanej jeszcze przez Ajatollaha Chomejniego. To co nie uległo zmianie od czasów monarchii Pahlavich, to bez wątpienia chęć uczynienia z Iranu regionalnego, a może i światowego mocarstwa, co służyć ma stabilizacji pozycji i zapewnieniu politycznego bezpieczeństwa. Głośne hasła obecnego irańskiego przywódcy, Aja-

tollaha Chomejniego, dotyczące stworzenia dwudziesto milionowej armii, wewnętrzne militarne szkolenia większości obywateli, a także wzmożone prace nad planami nuklearnymi sprawiają, że irańska polityka wojskowa staje się tematem coraz częściej budzącym zarówno zainteresowanie, jak i przerażenie wśród władz Zachodu. Sytuacja ta może mieć niebagatelny wpływ na bezpieczeństwo i ład światowy.

Celem niniejszej publikacji jest ukazanie miejsca innowacyjnego tworu militarne-go, jakim jest Korpus Strażników Rewolucji Islamskiej (*Sepāh-e Pāsdārān-e Enqelāb-e Eslāmi*), w systemie bezpieczeństwa Islamskiej Republiki Iranu, a także przedstawienie uwarunkowań prawnych, regulujących zasady jego działania oraz historii powstania. Istotne wydaje się zarówno wskazanie głównych celów i założeń ideowych tej formacji, jak również nakreślenie jej struktury organizacyjnej. Publikacja jest próbą odpowiedzi na pytanie o rolę Korpusu Strażników Rewolucji zarówno wewnątrz irańskiego systemu bezpieczeństwa, jak i w obrębie całego systemu społeczno-politycznego. Jest także formą weryfikacji założenia dotyczącego możliwości zaistnienia zagrożenia dla reżimu ze strony samej formacji, biorąc pod uwagę jej liczebność i zdolności organizacyjne oraz wyposażenie i przeszkolenie. Celem jest także wskazanie, czym tak właściwie jest Korpus Strażników Rewolucji, jakiego rodzaju formacją czy organizacją, biorąc pod uwagę brak jednoznacznych jego odpowiedników w innych państwach regionu czy świata.

Artykuł powstał w oparciu o literaturę persko- i anglojęzyczną, ze szczególnym uwzględnieniem aktualnie obowiązujących irańskich aktów prawnych. Wszelkie cytowane fragmenty tłumaczone były bezpośrednio z języka oryginału przez autorkę niniejszej pracy. Do zapisu nazw perskich została zastosowana transkrypcja międzynarodowa.

System bezpieczeństwa Islamskiej Republiki Iranu

Rewolucja Islamska wpłynęła na diametralną zmianę całokształtu rzeczywistości społeczno-politycznej, przynosząc przeobrażenia także wewnątrz systemu irańskiego bezpieczeństwa i wojskowości. Wraz ze zmianami ustrojowymi, przekształcającymi monarchię parlamentarną w drugą na świecie republikę islamską, funkcjonujące w starym systemie struktury i organizacje ustąpiły miejsca nowym twórcom, wygenerowanym przez zwycięski układ. Zadaniem nowego systemu było nie tylko zastosowanie zmian, ale przede wszystkim wprowadzenie zabezpieczeń, uniemożliwiających powrót dawnego porządku. System polityczny oparty został więc na dualizmie władzy i współistnieniu obok siebie dwóch odrębnych bytów politycznych: instytucji i urzędów przynajmniej w teorii opartych na demokratycznych zasadach funkcjonowania oraz religijnych twó-rów, stanowiących gwarancję zachowania i kultywowania zdobyczy islamskiej rewolucji. Taka reorganizacja dosięgła praktycznie wszystkie sfery irańskiej polityki, nie omijając także militarne-go sektora Irańskiej Republiki Iranu.

Po roku 1979 irański system bezpieczeństwa przedstawić można jako strukturę, której integralny element stanowią trzy ministerstwa: Ministerstwo Wywiadu i Bezpieczeństwa (*Vezārat-e Ettlā'āt va Amniyat-e Kešvar*), Ministerstwo Obrony i Przewodnictwa Wojskowego (*Vezārat-e Defā' va Poštibāni-ye Niruhā-ye Masallah*) oraz Ministerstwo Spraw

Wewnętrznych (*Vezārat-e Kešvar*), z których każde, zgodnie z założeniami 110 artykułu konstytucji Islamskiej Republiki Iranu, podlega zwierzchnictwu Najwyższego Przywódcy (*Wali Faqiha*)¹. Polityką bezpieczeństwa zajmuje się także Najwyższa Rada Bezpieczeństwa Narodowego (*Šurā-ye Alli-ye Amniyat-e Melli*), obradująca pod przewodnictwem Prezydenta, której zadaniem jest nakreślanie strategii obronnej, dostosowanej merytorycznie do całokształtu polityki bezpieczeństwa wyznaczonej przez najwyższe władze. W jej skład wchodzi oprócz zwierzchników legislatywy, egzekutywy i władzy sądowej także ministrowie wywiadu, obrony i spraw wewnętrznych oraz między innymi szef sztabu sił zbrojnych, minister spraw zagranicznych oraz dowódcy Armii i Korpusu Strażników Rewolucji².

Ministerstwo Wywiadu i Bezpieczeństwa Narodowego (*Vezārat-e Ettelā'āt va Amniyat-e Kešvar*) powołane zostało przez irański parlament w 1984 roku. VEVAK, bo taką nazwę potoczną zyskało, miał zapewnić kontynuację zadań, z jakimi przed rewolucją mierzył się szachowski SAVAK³. Obecnie jest jednym z najprężniej działających ministerstw, posiada obszerny budżet i prowadzi działania zarówno wewnątrz kraju, jak i poza jego granicami, *zdobywając i analizując informacje niezbędne do ochrony kraju*⁴.

Udział Ministerstwa Spraw Wewnętrznych (*Vezārat-e Kešvar*) w systemie bezpieczeństwa Islamskiej Republiki Iranu skoncentrowany jest głównie na działaniach podległych mu Sił Porządku Publicznego (*Niru-ye Entezāmi*). Irańska policja odpowiada za ład wewnątrz granic kraju i stanowi jedyną siłę w strukturach irańskiego bezpieczeństwa nieposiadającą kompetencji do udziału w pozapaństwowych akcjach zewnętrznych.

Ministerstwo Obrony i Przewodnictwa Wojskowego (*Vezārat-e Defā' va Poštibāni-ye Niruhā-ye Masallah*) stanowi integralny element struktur obronnych kraju. Armia Islamskiej Republiki Iranu (*Arteš-e Ğamhuri-ye Eslāmi-ye Irān*) oraz Korpus Strażników Rewolucji Islamskiej (*Sepāh-e Pasdarān-e Enqelāb-e Eslāmi*)⁵ działają niezależnie od siebie, na mocy odmiennych ustaw prawnych i konstytucyjnych. Posiadają odrębne oddziały marynarki, lotnictwa i piechoty, a także własne służby wywiadu, a w ich działaniu da się wyodrębnić istotne różnice strategiczne. Złożoność irańskiego systemu bezpieczeństwa przedstawia poniższy schemat.

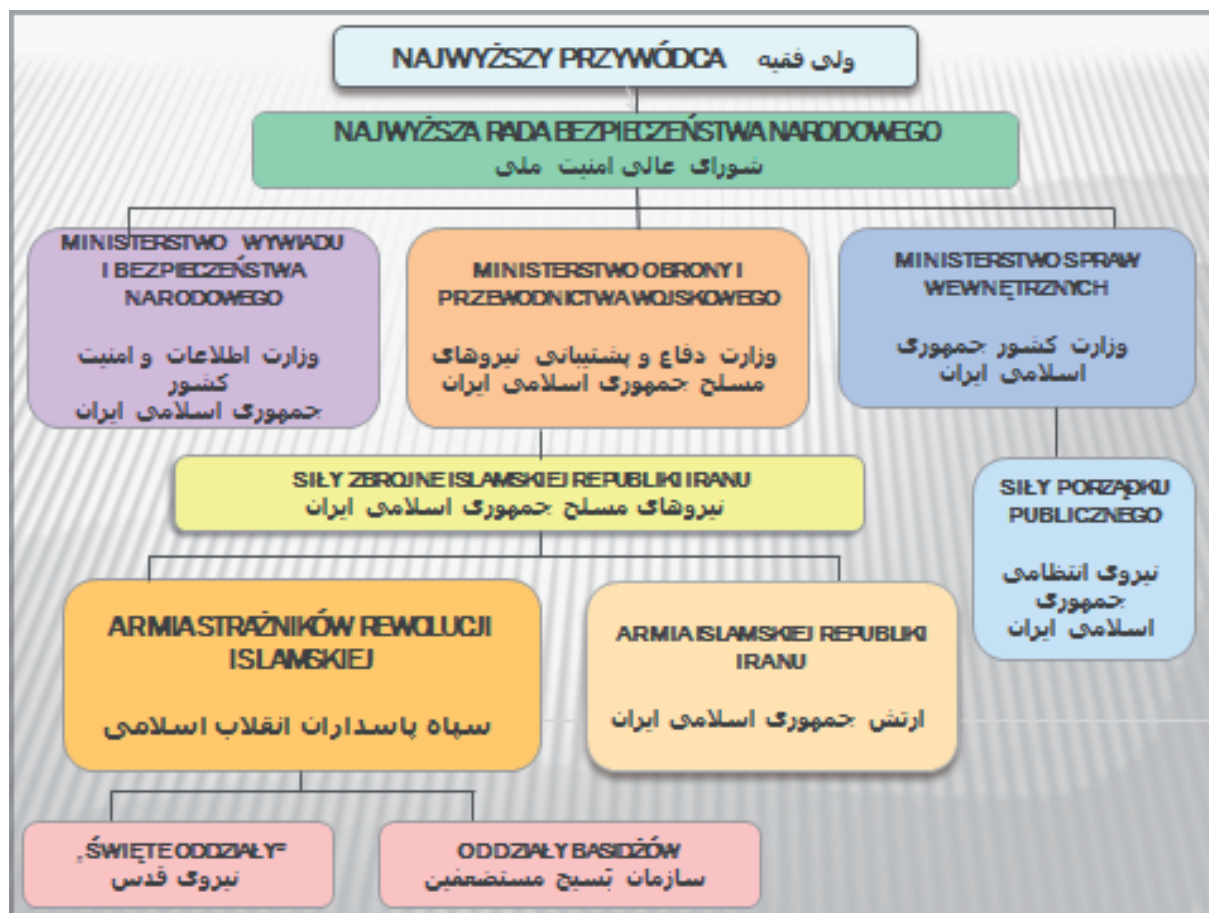
¹ Por. *Qānun-e Asāsi Ğomhuri-je Eslāmi-je Irān*; *Qānun-e Asāsi masub 1358, Eslāhāt wa taqīrāt wa Tatmīm Qānun-e Asāsi masub 1368*, Tehrān 1382, asl-e 110.

² Por. *Qānun-e Asāsi Ğomhuri-je Eslāmi-je Irān*; asl-e 176.

³ *Sāzmān-e Ettelā'āt va Amniyat-e Kešvar* (Organizacja do spraw informacji i bezpieczeństwa wewnętrznego); powołana w roku 1957 na polecenie szacha, jej komórki zajmowały się wywiadem, szkoleniem funkcjonariuszy tajnych służb, aresztowaniami oraz torturowaniem podejrzanych; pomocy tej organizacji udzielały zarówno amerykańskie CIA, jak i izraelski Mosad.

⁴ Ministry of Intelligence and Security; <http://www.globalsecurity.org/intell/world/iran/vevak.htm> (10.07.2012).

⁵ W tym przypadku nazwy armia i korpus mogą być stosowane wymiennie, najczęściej dla wyjaśnienia terminu *Sepāh* używa się jednak terminu korpus, by uwzględnić różnicę pomiędzy tymi dwoma organami i wskazać na odrębność ich kompetencji oraz dowództwa i struktury wewnętrznej.

Schemat. Irański system bezpieczeństwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie: F. Wehrey, *The Rise of Pasdaran. Assessing the Domestic Roles of Iran's Islamic Revolutionary Guards Corps*, RAND, Pittsburgh 2009, s. 9.

Tak złożony układ wewnątrz struktur systemu bezpieczeństwa służyć ma zapewnieniu stabilności i ładu, a także stanowić gwarancję nienaruszalności panującego porządku systemowego. Podział kompetencji, współzawodnictwo poszczególnych grup, kontrola jednych nad drugimi, a także przede wszystkim nawarstwiająca się odpowiedzialność różnych sektorów nad wyznaczonymi kwestiami polityki wewnętrznej i zagranicznej służyć mają odrzuceniu możliwości przeprowadzenia przewrotu i przejęcia przez jakąkolwiek z grup władzy w państwie. Faktem jest, że istnienie sporej ilości, względnie niezależnych organów wojskowych utrudnia proces monopolizacji wewnątrz tego systemu, gwarantując zachowanie *statusu quo*. Obecnie pięć niezależnych organów: Ministerstwo Wywiadu i Bezpieczeństwa Narodowego, Korpus Strażników Rewolucji Islamskiej, Święte Oddziały (*Niru-ye Qods*)⁶, Siły Porządku Publicznego oraz Armia Islamskiej Republiki, składają raporty bezpośrednio do Najwyższego Przywódcy, co zdaniem Fredericka Ka-

⁶ W teorii podlegają one Korpusowi Strażników Rewolucji, w praktyce jednak można mówić o ich niezależności, gdyż zarówno kwestie finansowe, jak i składanie raportów odbywa się bezpośrednio pomiędzy oddziałami a najwyższym przywódcą.

gana stanowić ma zapewnienie, że żadna siła nie będzie stanowić zagrożenia dla reżimu, a także, że samodzielnie nie podejmie działań służących eksportowi rewolucji⁷.

Korpus Strażników Rewolucji Islamskiej – geneza i cele powstania oraz uwarunkowania prawne

Tuż po przełomowych wydarzeniach zwycięskiej rewolucji, które rozegrały się między 9 a 11 lutego 1979 roku⁸, wewnątrz irańskiego systemu rozpoczęła się wielka seria zmian i przekształceń, dająca początek panowaniu nowych władz i narodzinom islamskiego reżimu. Pierwszego kwietnia, dzień po przeprowadzonym referendum⁹, proklamowano powstanie Islamskiej Republiki Iranu, a już w maju, na rozkaz Ajatollaha Chomejniego utworzono Korpus Strażników Rewolucji¹⁰. Kwestia ustanowienia tego organu dyskutowana była w kręgu Rady Rewolucyjnej podczas spotkania mającego miejsce 24 lutego 1979 roku, kiedy to najwyższy przywódca poprosił o przygotowanie listy młodych Irańczyków, spełniających wymogi służby w tego typu formacji, a jego utworzenie stanowiło punkt początkowy jednego z najbardziej krwawych okresów w historii Bliskiego Wschodu¹¹. Początkowy zamysł dekretu z 5 maja 1979 roku kreował Korpus Strażników Rewolucji, jako formację uformowaną w celu walki z pozostałościami po oddziałach armii lojalnej wobec szacha oraz ochrony przed ewentualną aktywnością kontrrewolucyjną¹². Z biegiem czasu stała się ona także siłą mającą chronić irańskie państwo przeciwko siłom zewnętrznym, oddziałom Saddama Husajna podczas rozpoczętej w roku 1980 wojny oraz ideologicznym przeciwnikom reżimu, jakimi po rewolucji islamskiej stały się dla Iranu Stany Zjednoczone oraz Izrael, a także ich sprzymierzeńcy¹³.

Jak pisze Emanuele Ottolenghi *każdy rewolucyjny dyktator posiadał swoich Pretorian – by zastraszać sceptyków, indoktrynować masy, chronić osiągnięcia, promować wizje, eksportować ideologię i co pewien czas, mordować przeciwników [...] ale takie siły, początkowo tworzone dla ochrony nowego porządku przed wrogami – stawały się czasem królewskimi. [...] Islamska Republika Iranu jest dziś świadkiem wkraczania w dorosłość swoich własnych oddziałów Pretorian. Korpus Strażników Rewolucji Muzułmańskiej stworzony przez Ajatollaha Chomejniego dla ochrony nowego reżimu przed jego przeciwnikami po rewolucji*

⁷ F. W. Kagan, *Security Structures of Iran*; <http://www.irantracker.org/basics/security-structures-iran> (data pobrania: 11.07.2012).

⁸ Szczegółowy opis przebiegu wydarzeń ostatnich dni zwycięskiej rewolucji islamskiej roku 1979 zobacz: Ch. Kurzman, *The Unthinkable Revolution In Iran*, Harvard University Press, London 2005, s. 158-162.

⁹ W przeprowadzonym w dniach 30-31 marca referendum blisko 99% głosujących, którym przedstawiono alternatywę powrotu monarchii lub zaakceptowania islamskiej republiki, opowiedziało się za Islamską Republiką Iranu; por. *Qānun-e Asāsi Ğomhuri-je Eslāmi-je Irān*; asl-e 1.

¹⁰ E. Ottolenghi, *The Pasdaran. Inside Iran's Islamic Revolutionary Guard Corps*, FDD Press, Washington 2011, s.5.

¹¹ C. Coughlin, *Khomeini's ghost*, Macmillan, London 2009, s. 9.

¹² F. Wehrey, *The Rise of Pasdaran...*, s. 20.

¹³ Por. E. Ottolenghi, *The Pasdaran...*, s. 8.

1979 roku, zwiększył swoją początkową rolę do ochrony sfery socjalnej, politycznej, ekonomicznej i obronnej¹⁴. Działający dziś Korpus stanowi fenomen na skalę światową, unikatowy element irańskiego systemu bezpieczeństwa, który w odróżnieniu od regularnej armii działa także aktywnie w innych sektorach niż ten polityczno-militarny.

Uwarunkowania prawne dotyczące Korpusu Strażników Rewolucji Islamskiej zapisane zostały w drugiej części dziewiątego rozdziału ustawy zasadniczej Islamskiej Republiki Iranu, poświęconej docelowo armii i korpusowi. Jej 150 artykuł mówi: „Korpus Strażników Rewolucji Muzułmańskiej, utworzony w pierwszych dniach zwycięskiej rewolucji, kontynuuje swoją rolę, pozostając na straży rewolucji i jej zdobyczy. Obowiązki i zakres odpowiedzialności tego korpusu w stosunku do obowiązków i zakresu odpowiedzialności innych sił zbrojnych, przy podkreśleniu współpracy i braterskiej zgodności między nimi, zostają określone ustawowo”

ني ايزوريپ ياهزور ني تسخن رد هك يم اس بال قنا نارادساپ هاپس
و بال قنا زا ين اب هگن رد دوخ شقن همادا يارب ، دش ليكشت بال قنا
نيا تي لويئسم و رملق و فئاطو دودح . دن ام يم اجر باپ نأ ي اهدرو اتسد
رگي د حلسم ياهوري ن تي لويئسم و و رملق و فئاطو اب هطبار رد هاپس
نوناق هليسو هب انان ايم من اردارب يگنهامه و يراكهم رب ديكات اب
دوش يم ني يعت¹⁵

Warto zwrócić uwagę na istotną rolę, jaką w systemie politycznym Islamskiej Republiki Iranu pełni Korpus Strażników Rewolucji. Fakt potwierdzający tę tezę stanowi występowanie wzmianki na temat formacji w ustawie zasadniczej kraju, której treść często pomija istotne dla państwa organy i instytucje. Zgodnie z przekazem 150 artykułu konstytucji, warunki funkcjonowania Korpusu regulują odrębne ustawy, wśród których wymienić należy między innymi *Konstytucja Armii Strażników Rewolucji Islamskiej (Asās-nāme-ye Sepāh-e Pāsdārān-e Enqelāb-e Eslāmi)* oraz *Ustawa regulująca zatrudnienie w Korpusie Strażników Rewolucji (Qānun-e Moqarrarāt-e Estechedāmi-ye Sepāh-e Pasdarān-e Enqelāb-e Eslāmi)*. Istotne wydaje się więc zwrócenie uwagi na najistotniejsze zawarte w nich przepisy. Na stronach irańskiego parlamentu widnieje również ponad pięć tysięcy innych aktów prawnych powiązanych z działalnością Korpusu, regulujących między innymi współpracę między nim a armią oraz pozostałymi organami systemu bezpieczeństwa¹⁶.

Konstytucja Armii Strażników Rewolucji Islamskiej (Asās-nāme-ye Sepāh-e Pāsdārān-e Enqelāb-e Eslāmi), przyjęta w obecnie obowiązującej formie 6 września 1982 roku, składa się z czterech rozdziałów, w skład których wchodzi 49 artykułów, omawiających kolejno cele, obowiązki oraz warunki organizacyjne Korpusu, a także uwarunkowania formal-

¹⁴ Por. ibidem, s. 5.

¹⁵ Cyt za: *Qānun-e Asāsi Ğomhuri-je Eslāmi-je Irān*; asl-e 150.

¹⁶ Wszystkie akty prawne dostępne są w języku oryginału na stronie: <http://rc.majlis.ir/fa>.

noprawne dotyczące wchodzących w jego skład oddziałów Basidżów. Zgodnie z dokumentem, Korpus zostaje powołany w celu ochrony zdobyczy islamskiej rewolucji oraz wsparcia systemu obronnego Islamskiej Republiki Iranu¹⁷. Do jego zadań należy walka z wrogami rewolucji, przeciwnikami sił zbrojnych Iranu oraz oponentami władzy, a także współpraca z innymi organami irańskich sił zbrojnych i służb wywiadu¹⁸. Wśród zobowiązań formacji pojawiło się także zarządzanie, administrowanie i szkolenie członków oddziałów Basidżów, bezpośrednio im podlegających¹⁹, oraz szkolenie nowych członków Korpusu²⁰. Kwestie dotyczące organizacji wewnątrz Korpusu Strażników Rewolucji Muzułmańskiej zawarte zostały w artykułach 12-34 niniejszego dokumentu. Zgodnie z głównymi ich założeniami formacja podlega bezpośrednio zwierzchnictwu Najwyższego Przywódcy, a struktura organizacyjna formacji obejmuje takie organy jak: Dowódca Korpusu, Minister Korpusu Strażników Rewolucji oraz Najwyższa Rada Korpusu²¹. Korpus posiada dwa ośrodki decyzyjne, z których każdy odpowiada za konkretne sfery działalności. Kompetencje Dowódcy Korpusu obejmują zawiadywanie takimi sektorami jak kształcenie wojskowe i ideowopolityczne, zatrudnianie personelu, wywiad, logistyka, planowanie i przeprowadzanie akcji, propaganda i wydawanie prasy oraz sprawy związane z ugrupowaniem Basidżów²². Minister Korpusu odpowiada natomiast za kwestie administracyjne, finansowe i prawna a także współpracę z parlamentem²³.

Uchwalona 13 października 1991 roku *Ustawa regulująca zatrudnienie w Korpusie Strażników Rewolucji (Qānun-e Moqarrarāt-e Estechedāmi-ye Sepāh-e Pasdarān-e Enqelāb-e Eslāmi)*, określa szczegółowo warunki rekrutacji, przejścia na emeryturę, odejścia ze służby oraz form kształcenia i awansów a także kar i nagan wewnątrz formacji²⁴. Zgodnie z jej wymogami członkiem Korpusu może zostać jedynie obywatel Islamskiej Republiki Iranu, mieszczący się w przedziale wiekowym 16-40, posiadający stosowne wykształcenie, brak nałogów oraz odpowiednie warunki psychofizyczne²⁵. Co więcej, nie może on posiadać przynależności partyjnej ani politycznej przeszłości, jak również musi głęboko wierzyć w rewolucyjne idee oraz władzę Najwyższego Przywódcy²⁶. Ustawa szczegółowo omawia wszelkie aspekty służby w Korpusie, stanowiąc jeden z najistotniejszych aktów prawnych dotyczących tej formacji.

¹⁷ *Asās-nāme-ye Sepāh-e Pāsdārān-e Enqelāb-e Eslāmi*, asl-e 1.

¹⁸ *Ibidem*, asl-e 2-8.

¹⁹ Szczególnej roli tego organu poświęcony został cały rozdział czwarty Konstytucji Korpusu strażników Rewolucji, por. *Asās-nāme-ye Sepāh-e Pāsdārān-e Enqelāb-e Eslāmi*, asl-e 35-49.

²⁰ *Asās-nāme-ye Sepāh-e Pāsdārān-e Enqelāb-e Eslāmi*, asl-e 11.

²¹ *Ibidem*, asl-e 12-13.

²² *Ibidem*, asl-e 15.

²³ *Ibidem*, asl-e 16.

²⁴ Ustawa zawiera 12 rozdziałów w skład których wchodzi 235 artykułów. Pełny tekst ustawy zobacz: <http://rc.majlis.ir/fa/law/show/91961>.

²⁵ *Qānun-e Moqarrarāt-e Estechedāmi-ye Sepāh-e Pasdarān-e Enqelāb-e Eslāmi* (Ustawa regulująca zatrudnienie w Korpusie Strażników Rewolucji) <http://rc.majlis.ir/fa/law/show/91961> (12.07.2012), asl-e 16.

²⁶ *Ibidem*.

Korpus Strażników Rewolucji Islamskiej – struktura i dowództwo

Zwierzchnictwo nad siłami Korpusu, zgodnie z irańską konstytucją, powierzone zostało Najwyższemu Przywódcy. Obecnie, od roku 1989 funkcję tę pełni Ajatollah Chameneji²⁷. W historii formacji funkcję głównodowodzących Korpusu pełnili kolejno: Mostafa Ćemrān (1980-1981), Mohsen Rezāyi (1981-1997), Yahia Rahim Safavi (1997-2007) oraz Mohammad Ali Ğāfari (2007-obecnie)²⁸. Nieoficjalnie podejrzewa się, że jednym z powodów ostatnich zmian kadrowych była zbyt duża sympatia pomiędzy Yahią Rahimem Safavim a prezydentem Iranu, Mahmudem Ahmadineżadem. Z tego powodu, decyzją Najwyższego Przywódcy nowym głównodowodzącym Korpusu został blisko współpracujący z Alim Chameneim, wcześniej dowodzący oddziałami sił lądowych formacji, Mohammad Ali Ğāfari²⁹.

W skład struktury Korpusu Strażników Rewolucji wchodzi liczące 130 tys. żołnierzy oddziały sił lądowych dowodzone przez generała Mohammada Pakpura, liczące 20 tys. żołnierzy oddziały marynarki wojennej znajdujące się pod dowództwem admirała Alego Fadawiego oraz liczące 5 tys. personelu oddziały lotnictwa, dowodzone przez generała Hoseina Salāmiego³⁰. Dla porównania siły lądowe irańskiej Armii (*Arteš-e Ğamhuri-ye Eslāmi-ye Irān*) liczą 220 tys. personelu, marynarka 18 tys. osób, a irańskie lotnictwo 52 tys.³¹ Warto zauważyć, że Korpus posiada lepiej wyposażone i zorganizowane oddziały marynarki, co wiązać można przede wszystkim z faktem ich stacjonowania w rejonie Zatoki Perskiej i odpowiedzialnością za nadzór i obronę tego regionu. W skład sił Korpusu Strażników Rewolucji wchodzi również zatrudniające 2 tys. pracowników oddziały służb wywiadu, znane ze swojej niekwestionowanej lojalności wobec reżimu i najwyższych władz. Do ich głównych zadań należy pozyskiwanie i gromadzenie informacji na temat świata muzułmańskiego, wyszukiwanie przeciwników systemu oraz wnoszenie oskarżeń i uczestnictwo w procesach przeciw wrogom idei islamskiej rewolucji³². Korpusowi Strażników Rewolucji podlegają także dowódcy oddziałów Basidżów (Mohammad Reza Naqdi) oraz Świętych Oddziałów (Qāsem Suleimāni)³³. To właśnie te dwie grupy stanowią unikatowy element struktury wojskowej Islamskiej Republiki Iranu.

Święte Oddziały (*Niru-ye Qods*) liczące około 15 tys. żołnierzy uznawane są za elitarną jednostkę specjalną działającą teoretycznie wewnątrz struktur Korpusu Strażników Rewolucji Muzułmańskiej, posiadającą jednak sporą autonomię i niezależność. Oddziały

²⁷ E. Abrahamian, *A history of modern Iran*, Cambridge University 2008, s. 182-183.

²⁸ E. Ottolenghi, *The Pasdaran...*, s. 1.

²⁹ Por. *New Commander Takes Over Revolutionary Guards*, <http://www.rferl.org/content/article/1078520.html> (04.08.2012).

³⁰ United States Department of Defense, *Unclassified Report on Military Power of Iran - 04-2010*, <http://www.iranwatch.org/government/us-dod-reportmilitarypoweriran-0410.pdf> (23.07.2012), s. 4-5 oraz E. Ottolenghi, *The Pasdaran...*, s. 75.

³¹ United States Department of Defense, *Unclassified Report on Military...*, s. 4-5.

³² A. H. Cordesman, *Iran's Revolutionary Guards, the Al Quds Force, and Other Intelligence and Paramilitary Forces*, http://csis.org/files/media/isis/pubs/070816_cordesman_report.pdf (16.07.2012), s. 13-14.

³³ E. Ottolenghi, *The Pasdaran...*, s. 75.

zajmują się głównie prowadzeniem nieoficjalnych akcji dyplomatycznych, pozyskiwaniem tajnych informacji, a także szkoleniem, zbrojeniem i wsparciem finansowym dla powiązanych grup oraz organizacji terrorystycznych³⁴. Dbają one o szeroko rozumiany interes narodowy poza granicami kraju, często współpracując z islamskimi ugrupowaniami, między innymi libańskim Hezbollahem. Jak donosi raport Center for Strategic and International Studies (CSIS) formacja wspiera także Hamas oraz oddziały szyitów w Iraku i Afganistanie, a według niepotwierdzonych informacji także sunnicką Al-Kaidę³⁵. Sfera aktywności Świętych Oddziałów podzielona została na siedem sektorów:

- Irak,
- Liban, obszar Autonomii Palestyńskiej i Jordania,
- Afganistan, Pakistan, Indie,
- Turcja i Półwysep Arabski,
- Azjatyckie kraje dawnego Związku Radzieckiego,
- Północna Afryka (Egipt, Tunezja, Algieria, Sudan, Maroko),
- Kraje Zachodu (Europa i Ameryka Północna)³⁶.

Zgodnie z tym podziałem tworzone są filie formacji, odpowiadające strategicznie za dany region. Członkowie oddziałów szkoleni są w duchu wartości islamskich. Dowódca formacji składa raporty bezpośrednio do Najwyższego Przywódcy. Budżet oddziałów nie jest uwzględniany w wydatkach państwa, a jego wysokość uzależniona jest jedynie od decyzji *Wali Faqiha*³⁷. Oddziały często współpracują z członkami służb wywiadu Korpusu Strażników Rewolucji, w ramach wspólnych misji i wymiany informacji.

Oddziały Basidżów, a w dosłownym tłumaczeniu *Związek Mobilizacji Uciemieżonych* (*Sāzmān-e Basij-e Mostaz'afin*), powstały tuż po zwycięskiej rewolucji 1979 roku, stając się 1 stycznia 1981 roku częścią Korpusu Strażników Rewolucji Muzułmańskiej³⁸. Tworzą one militarną organizację złożoną z niełatwej do oszacowania nawet w przybliżeniu liczby członków. CSIS podaje, że jest ich 90 tys., przy czym rezerwy wynoszą 300 tys., a w razie potrzeby istnieje możliwość mobilizacji nawet miliona ochotników³⁹. RAND mówi o 3 milionach aktywnych członków⁴⁰, natomiast dyrektor do spraw kadr Korpusu Strażników Rewolucji Muzułmańskiej informował w 2009 roku o ponad 11 milionach ochotników⁴¹. Paramilitarne skrzydło tej organizacji tworzą męski batalion *ašura*, żeński batalion *zahra* oraz specjalistyczne bojówki *karbala* i *zulfaqar*, których 600 tys. członków przechodzi regularne wojskowe treningi i szkolenia⁴². Członkowie oddziałów obecni

³⁴ Ibidem, s. 12.

³⁵ A. H. Cordesman, *Iran's Revolutionary Guards...*, s. 8-9.

³⁶ Ibidem.

³⁷ A. H. Cordesman, *Iran's Revolutionary Guards...*, s. 10.

³⁸ Ibidem, s. 10.

³⁹ A. Alfoneh, *Iran Primer: The Basij Resistance Force*, <http://www.pbs.org/wgbh/pages/frontline/tehranbureau/2010/10/iran-primer-the-basij-resistance-force.html#ixzz1Go4AW26i> (data pobrania: 23.07.2012).

⁴⁰ F. Wehrey, *The Rise of Pasdaran...*, s. 44.

⁴¹ A. Alfoneh, *Iran Primer: The Basij Resistance Force...*

⁴² F. Wehrey, *The Rise of Pasdaran...*, s. 44.

są zarówno na kluczowych krajowych uniwersytetach, jak i wśród pracowników wszelkich sektorów gospodarki, co związane jest z popularyzacją haseł ideologicznych, a także, a może przede wszystkim, z korzyściami finansowymi, jakie niesie za sobą członkostwo w jednostkach⁴³. Ugrupowanie przywiązuje szczególną wagę do indoktrynacji młodych członków, organizując wakacyjne kursy i szkolenia oraz aktywnie działając przy jednostkach edukacyjnych, propagując wartości i idee ruchu. Walką w szeregach formacji poszczycić się mogą liczni politycy i działacze, między innymi obecny prezydent Iranu, Mahmud Ahmadineżad, który był członkiem oddziałów w okresie wojny z Irakiem oraz kandydat na prezydenta w wyborach z 2005 roku Ali Lariżani⁴⁴.

Za prawny przepis regulujący istnienie tej formacji, poza specjalnymi ustawami, uznaje się 151 artykuł irańskiej konstytucji, który zakłada obowiązek rządu dotyczący stworzenia niezbędnych warunków, umożliwiających każdemu obywatelowi uzyskanie militarne przeszkolenia i walki w obronie kraju i ustroju Islamskiej Republiki Iranu, poparty wersetami Koranu⁴⁵. Zadania członków formacji należą do szeroko zróżnicowanych, począwszy od tłumienia ulicznych protestów, poprzez militarne wsparcie regularnych oddziałów armii, aż po internetową aktywność związaną z filtrowaniem danych i wyłapywaniem antyreżimowych projektów pojawiających się w Internecie. Frederic Wehrey wskazuje trzy główne funkcje formacji, wśród nich wymieniając zadania związane z posiadaniem statusu filaru strategii obronnej kraju, działania wsparcia w przypadku klęsk żywiołowych i katastrof oraz zwalczania buntów wewnętrznych i ognisk zapalnych przewrotów⁴⁶. Na przestrzeni lat oddziały brały udział w akcjach tłumienia lokalnych zamieszek, między innymi związanych z kurdyjskimi i komunistycznymi rozruchami, ochraniali południowe instalacje naftowe przed aktywnością terrorystyczną, a także współuczestniczyli w akcjach zbrojnych, związanych z obroną kraju, w okresie trwania wojny w Irakiem.

Kompetencje, obowiązki, sektory aktywności

Zgodnie z koncepcją Rady Rewolucyjnej zadania i obowiązki Korpusu Strażników Rewolucji Islamskiej podzielone zostały na osiem kategorii, wśród których wymienić należy⁴⁷:

- wspieranie policji i armii w kwestiach likwidacji zachowań kontrrewolucyjnych,
- walka z oddziałami kontrrewolucyjnymi,
- obrona przed atakami i aktywnością obcych wojsk wewnątrz kraju,
- kooperacja z irańską armią,
- szkolenie podległego personelu w kwestiach ideologicznych i polityczno-wojskowych,
- wsparcie we wdrażaniu zdobyczy islamskiej rewolucji,

⁴³ Por. *ibidem*, s. 28.

⁴⁴ *Ibidem*, s.77 i 103.

⁴⁵ Por. *Qānun-e Asāsi Ğomhuri-je Eslāmi-je Irān*; asl-e 151.

⁴⁶ F. Wehrey, *The Rise of Pasdaran...*, s. 45-47.

⁴⁷ *Ibidem*, s. 21.

- wspieranie ruchów wyzwolenczych,
- pomoc w przypadku katastrof i klęski żywiołowej oraz wspieranie planów rozwojowych Islamskiej Republiki.

Warto zauważyć, że po wojnie z Irakiem Korpus Strażników Rewolucji rozszerzył swoją aktywność na inne sektory, zajmując istotne miejsce nie tylko w militarno-politycznych strukturach kraju, ale także w jego gospodarce i ekonomii. Emanuele Ottolenghi dopatruje się trzech głównych powodów tego stanu. Pierwszy dotyczy chęci pozyskania na potrzeby Korpusu niezbędnych funduszy, które mogłyby służyć także rozwojowi prac nuklearnych oraz wsparciu terrorystycznych ugrupowań działających poza granicami kraju. Drugi mówi o fakcie powstania rozbudowanej sieci powiązań, korporacji, banków, fabryk, biur, które umożliwiają rozwój rządowych starań dotyczących rozwoju militarnego czy technicznego, trzeci natomiast dostrzega możliwość pozyskania personalnych dóbr, które mogą zostać wykorzystane w celu zdobycia wpływów politycznych⁴⁸. Wszystkie te powody stanowią istotny bodziec, służący chęci rozwoju inicjatyw pozamilitarnych w obrębie irańskiej gospodarki. W sytuacji braku konfliktów zbrojnych i względnej stabilizacji wewnętrznej inwestycje związane z tym sektorem wydają się stanowić dobry kierunek dla rozwoju formacji. Dane szacunkowe informują, że obecnie od 25 do 40% irańskiego PKB wytwarzane jest przez firmy i instytucje kontrolowane przez Korpus Strażników Rewolucji, podczas gdy w roku 1989 wskaźnik ten wynosił ok. 5%, co świadczy o ogromnym rozwoju aktywności i ekspansji ekonomicznej formacji⁴⁹. Korpus sprawuje nadzór między innymi nad Irańską Organizacją Przemysłu Obronnego (*Sāzmān-e Senāy'-ye Defā'*), a jego związki z irańskim programem nuklearnym są na tyle znaczące, że z uwagi na sankcje nałożone przez ONZ aktywa części liderów Korpusu zostały zamrożone⁵⁰. Rozwój narodowego przemysłu wojskowego jest istotny dla Iranu głównie z uwagi na ograniczenia w transakcjach handlowych związanych z tym sektorem. Warto tu wspomnieć między innymi rezolucję 1747 Rady Bezpieczeństwa ONZ, wprowadzającą zakaz nabywania od strony irańskiej jakiegokolwiek sprzętu wojskowego, a także udzielania pomocy finansowej oraz zamrożenie aktywów firm związanych z przemysłem atomowym⁵¹ oraz rezolucję 1929, zakładającą wzmocnienie zakazu sprzedaży do Iranu ciężkiego sprzętu wojskowego (m.in. czołgów, pojazdów opancerzonych, śmigłowców bojowych i okrętów wojennych) oraz zakazującą irańskiej stronie udziału w inwestycjach, związanych w jakikolwiek sposób z wydobywaniem uranu, produkcją lub zastosowaniem materiałów i technologii nuklearnej lub technologii rakiet balistycznych⁵². Ograniczenia

⁴⁸ E. Ottolenghi, *The Pasdaran...*, s. 2-3.

⁴⁹ Ibidem, s. 43.

⁵⁰ Pełna lista nazwisk wraz z pełnionymi funkcjami i zajmowanymi stanowiskami została zamieszczona w raporcie CSIS, Por. A. H. Cordesman, *Iran's Revolutionary Guards, the Al Quds Force, and Other Intelligence and Paramilitary Forces*; http://csis.org/files/media/isis/pubs/070816_cordesman_report.pdf (16.07.2012), s. 3-4.

⁵¹ *Security Council Toughens Sanctions Against Iran, Adds Armed Embargo, with unanimous adoption of Resolution 1747 (2007)*; <http://www.un.org/News/Press/docs/2007/sc8980.doc.htm> (data dostępu: 10.04.2010).

⁵² United Nations Security Council, *Resolution 1929 (2010)*; http://www.iaea.org/newscenter/focus/iaeairan/unsc_res1929-2010.pdf (data dostępu: 16.03.2012).

te wzmocniły status macierzystych jednostek produkcji militarnej w związku z brakiem legalnego dostępu do wytworów zachodnich zdobyczy techniki wojskowej.

Korpus Strażników Rewolucji, odgrywający najbardziej znaczącą rolę w przemyśle wojskowym, sprawuje także kontrolę nad produkcją broni biologicznej i chemicznej, jest liderem w produkcji rakiet oraz broni masowego rażenia⁵³. Jednak przemysł wojskowy nie jest jedynym sektorem jego aktywności, owocnie działa on także w przemyśle naftowym, energetycznym oraz gazowym. Kontroluje jedno z największych przedsiębiorstw inżynierskich o nazwie *Ghorb*, którego celem *jest odbudowa kraju i jego ekonomii zgodnie z duchem idei rewolucyjnych*⁵⁴. Firma buduje drogi, tunele, mosty, porty, elektrownie wodne, budynki szkolne, ośrodki rekreacyjne i wiele innych, między innymi Teherańskie metro, a intensywność wykonywanych przez nią projektów sprawia, że jest ona wśród liderów tego sektora. W jej skład, zgodnie z danymi z roku 2010, wchodziło ponad osiemset podmiotów, co świadczy o jej rozległych działaniach⁵⁵. W rzeczywistości, analizując wymiar sektora gospodarczego współczesnego Iranu niełatwo wskazać takie jego sfery, w których da się wyodrębnić firmy i przedsiębiorstwa, które nie są w jakikolwiek sposób koordynowane, zależne, bądź współpracujące z Korpusem. Stanowi to swoisty ewenement, ponieważ zjawisko tak głębokich inicjatyw wojskowych w sektor gospodarki i ekonomii nie jest czymś naturalnym i oczywistym. Warto zauważyć, że regularna irańska armia nie posiada tego typu sieci powiązań ani zależności i jest instytucją stricte militarną, ukierunkowaną na taką właśnie aktywność, podczas gdy Korpus Strażników Rewolucji, znajdujący się w rzeczywistości w resorcie obrony, prowadzi także szeroko zakrojoną działalność gospodarczą.

W obszarze pośrednich wpływów Korpusu znajdują się również dwie znaczące fundacje, *Baniād-e Mostaza'fān (Fundacja Uciemieżonych)* oraz *Baniād-e Šahid (Fundacja Męczenników)*⁵⁶, oficjalnie uznawane za organizacje pozarządowe, w praktyce jednak działające pod czujnym okiem Najwyższego Przywódcy. Obecnym dyrektorem *Baniād-e Mostaza'fān* jest działacz ministerstwa obrony i członek Korpusu Strażników Rewolucji Mohammad Foruzande, a w kierownictwie obu fundacji dostrzec można także inne osoby czynnie związane z działalnością w siłach Korpusu⁵⁷. *Baniād-e Mostaza'fān* przeznacza połowę swoich dochodów na pomoc dla najbiedniejszych, przekazując ją w formie niskoprocentowanych pożyczek lub zasiłków, inwestując drugą połowę w zależne od niej podmioty z branży przemysłowej, turystycznej, transportowej i innych⁵⁸. *Baniād-e Šahid* wspiera głównie rodziny poległych w czasie wojny z Irakiem oraz osoby, które ucierpiały w trakcie trwania tego konfliktu.

⁵³ A. H. Cordesman, *Iran's Revolutionary Guards*, s. 10.

⁵⁴ E. Ottolenghi, *The Pasdaran...*, s. 43.

⁵⁵ Por. ibidem, s. 65.

⁵⁶ F. Wehrey, *The Rise of Pasdaran...*, s. 57.

⁵⁷ Por. E. Ottolenghi, *The Pasdaran...*, s. 43.

⁵⁸ Pełna lista przedsiębiorstw współfinansowanych przez fundację i współpracujących z nią znajduje się na stronie internetowej fundacji: <http://www.irmf.ir/RelatedCompanies.aspx?CFC=vnvivijskveHvnan> (data dostępu: 08.08.2012).

Dla łatwiejszej realizacji wszelkich ekonomicznych transakcji, w skład sieci powiązań Korpusu Strażników Rewolucji wchodzi także liczne banki, stanowiące własność, bądź też znajdujące się pod kontrolą formacji, wśród których można wymienić między innymi *Bank Korpusu (Bank-e Sepāh)* i *Bank Wsparcia (Bank-e Ansār)*⁵⁹. Nie da się także nie wspomnieć o silnym wsparciu medialnym, stronach internetowych, dziennikach i tygodnikach, stacjach telewizyjnych, serwisach informacyjnych oraz agencjach prasowych. Oficjalna strona formacji SepahNews codziennie dostarcza informacji dotyczących Korpusu i jego inicjatyw⁶⁰. Podobnie jak i tygodnik *Sobh-e Sādeq (Poranna Prawda)*, finansowany z funduszy Najwyższego Przywódcy, wydawany także w formie elektronicznej⁶¹, oraz jedna z największych w Iranie agencji, Agencja Prasowa FARS (*Chabargozāri-ye Fārs*)⁶². Cała medialna aktywność służyć ma propagowaniu haseł ideowych oraz zapewnieniu dobrego wizerunku formacji. Kreowany przez media obraz z jednej strony zniekształca rzeczywistość, przekazując Irańczykom tylko to, co zdaniem władz powinni oni wiedzieć, z drugiej zaś jest ukłonem pochwalnym w stronę Korpusu, który zapewnić ma mu wzrost popularności i prestiżu oraz przyciągnąć w jego szeregi coraz liczniejsze grono młodych obywateli.

PRÓBA PODSUMOWANIA – WNIOSKI

Korpus Strażników Rewolucji, działający w sektorze bezpieczeństwa Islamskiej Republiki od pierwszych dni jej powstania i stworzony dla stania na straży rewolucyjnych zdobyczy stanowi dziś formację będącą czymś więcej niż tylko kolejnym oddziałem sił zbrojnych. Trzydzieści trzy lata po jego utworzeniu, uwarunkowania polityczne doprowadziły do zmiany sektora aktywności Korpusu i wzrostu jego pozamilitarnych inicjatyw. Dziś formacja obecna jest nie tylko w polityce wojskowej Iranu, ale również w parlamentarnych ławach, instytucjach finansowych, przemyśle i gospodarce. Korpus Strażników Rewolucji silnie finansowany jest przez irańskie władze, stanowiąc przysłowiowe oczko w głowie Najwyższego Przywódcy, Alatollaha Chameneji. Nie wydaje się możliwe, by jej status w najbliższym okresie ulec mógł zachwianiu, co więcej, prognozować można, że jego struktura nadal będzie się rozwijać oraz zyskiwać na sile i znaczeniu, nie tylko w zakresie polityki wewnętrznej Islamskiej Republiki Iranu, ale także mając niebagatelny wpływ na kształtowanie polityki zagranicznej w rejonie Bliskiego Wschodu.

Analizując status, działania i formę aktywności Korpusu Strażników Rewolucji Islamskiej dostrzegamy, że formacja ta z biegiem czasu staje się bardziej ekonomicznym niż militarnym tworem, a jej inicjatywy coraz częściej związane są raczej ze wzrostem potencjału finansowego niż militarnego. Głośne hasła eksportu rewolucji ustąpiły współcześnie miejsca walce o fundusze i wzrost pozycji w polityce i gospodarce kraju. Na zna-

⁵⁹ Por. E. Ottolenghi, *The Pasdaran...*, s. 55.

⁶⁰ Zobacz: <http://test.sepahnews.com/> (data dostępu: 16.08.2012).

⁶¹ E. Ottolenghi, *The Pasdaran...*, s. 55.

⁶² Udostępnia ona swoje materiały na stronie internetowej: <http://www.farsnews.com> (data dostępu: 16.08.2012). Informacje dostępne są w języku perskim, arabskim, tureckim oraz angielskim.

czeniu straciły idee, jednak pomimo tego, oddziały wciąż stanowią dumę irańskich władz. Korpus, silny militarnie, staje się także potęgą ekonomiczną i gospodarczą, świadomą swojej potęgi i drzemiącego w niej potencjału.

Starając się uzyskać odpowiedź na pytanie o potencjalną możliwość ataku sił Korpusu Strażników Rewolucji wymierzonego w islamski reżim i elitę rządzących oraz starań formacji o przejęcie władzy oraz wprowadzenie zmian systemowych natrafiamy na przytoczony przez Frederica Wehreya fragment rozmowy z Ajatollahem Chomejnimi: *Zapytany o przyczynę tak sporego wsparcia dla sił Korpusu Chomejni odpowiedział: „dlaczego nie?” Kiedy interlokutor ostrzegł go, że może to grozić zamachem stanu (jeśli siły te zbyt się wzmocnią), Ajatollah odparł: „nie ma to znaczenia, i tak wszystko zostanie w rodzinie, bo to są nasi chłopcy”*⁶³.

Tekst ten ukazuje, jak wielkim zaufaniem darzeni są członkowie formacji oraz jak duży wpływ na ich zachowanie ma wpajana im ideologia. Faktem jest, że lojalni wobec najwyższych władz i reżimu członkowie Korpusu stanowią silny fundament i gwarancję niezachwiania istniejącego ładu, nawet w przypadku buntu w strukturach regularnej irańskiej armii i właśnie z tego powodu formacja ta została powołana do życia i niezmiennie od lat trwa u boku Najwyższego Przywódcy.

Bibliografia

- Abrahamian E., *A history of modern Iran*, Cambridge University 2008.
- Alfoneh A., *Iran Primer: The Basij Resistance Force*, <http://www.pbs.org/wgbh/pages/frontline/tehranbureau/2010/10/iran-primer-the-basij-resistance-force.html#ixzz1Go4AW26i> (23.07.2012).
- Ansari A. M., *Iran, Islam and Democracy. The Politics of Managing Change*, Royal Institute of International Affairs, London 2006.
- Asās-nāme-ye Sepāh-e Pāsdārān-e Enqelāb-e Eslāmi* (Konstytucja Armii Strażników Rewolucji Islamskiej) <http://rc.majlis.ir/fa/law/show/90595> (12.07.2012).
- Buchta W., *Who rules Iran? The Structure of Power in The Islamic Republic*, Washington Institute for Near East Policy, USA 2002.
- Chabargozāri-ye Fārs* (Oficjalna strona internetowa Agencji Prasowej FARS).
- Cordesman A. H., *Iran's Revolutionary Guards, the Al Quds Force, and Other Intelligence and Paramilitary Forces*, http://csis.org/files/media/isis/pubs/070816_cordesman_report.pdf (16.07.2012).
- Coughlin C., *Khomeini's ghost*, Macmillan, London 2009.
- <http://www.farsnews.com/> (16.08.2012).
- Kagan F. W., *Security Structures of Iran*, <http://www.irantracker.org/basics/security-structures-iran> (11.07.2012).
- Kurzman Ch., *The Unthinkable Revolution In Iran*, Harvard University Press, London 2005.
- Ministry of Intelligence and Security (MOIS)*; <http://www.globalsecurity.org/intell/world/iran/vevak.htm> (10.07.2012).
- Ottolenghi E., *The Pasdaran. Inside Iran's Islamic Revolutionary Guard Corps*, FDD Press, Washington 2011.
- Qānun-e Asāsi Ğomhuri-je Eslāmi-je Irān; Qānun-e Asāsi masub 1358, Eslāhāt wa taqīrāt wa Tatmīm Qānun-e Asāsi masub 1368, Tehrān 1382* (Konstytucja Islamskiej Republiki Iranu z roku 1979, wraz z poprawkami z roku 1989).

⁶³ Cyt. za: F. Wehrey, *The Rise of Pasdaran...*, s. 80.

- Qānun-e Moqarrarāt-e Estehdāmi-ye Sepāh-e Pasdarān-e Enqelāb-e Eslāmi* (Ustawa regulująca zatrudnienie w Korpusie Strażników Rewolucji) <http://rc.majlis.ir/fa/law/show/91961> (12.07.2012)
- Security Council Toughens Sanctions Against Iran, Adds Armed Embargo, with unanimous adoption of Resolution 1747 (2007)*; <http://www.un.org/News/Press/docs/2007/sc8980.doc.htm> (dostęp: 10.04.2010).
- Sepāh Niuz (Oficjalna Strona Korpusu Strażników Rewolucji)* <http://test.sepahnews.com/>(16.08.2012).
- Sepāh va naft; Afzāyesh-e hozur-e nezāmi-yān dar eqtesād va siyāsāt* (Korpus i ropa; Wzrost obecności wojskowych w gospodarce i polityce), http://www.bbc.co.uk/persian/iran/story/2006/06/060608_jb_revolutionary-gurads-gas.shtml (19.07.2012).
- Šerkat-hā va Muassasāt-e Baniād-e Mostaza'fān (Spółki i instytucje Fundacji Uciemiężonych)*; <http://www.irmf.ir/RelatedCompanies.aspx?CFC=vnvivjikkvneHvnan> (08.08.2012).
- United Nations Security Council, Resolution 1929 (2010)*; http://www.iaea.org/newscenter/focus/iaeaairan/unsc_res1929-2010.pdf (dostęp: 16.03.2012).
- United States Department of Defence, *Unclassified Report on Military Power of Iran - 04-2010*, <http://www.iranwatch.org/government/us-dod-reportmiliarypoweriran-0410.pdf> (23.07.2012).
- Wehrey F., *The Rise of Pasdaran. Assessing the Domestic Roles of Iran's Islamic Revolutionary Guards Corps*, RAND, Pittsburgh 2009.

IRANIAN REVOLUTIONARY GUARD CORPS IN POLITICAL SYSTEM AND SECURITY POLICY OF THE ISLAMIC REPUBLIC OF IRAN

The 1979 Islamic Revolution has brought changes not only within country's political structure but also influenced the internal Iranian security system. The Iranian regime from the beginning made an effort to establish its own, strong structures adoptable to defend internal and external threats and loyal towards the leader and revolutionary ideas. It also frequently aimed its activity to support foreign political and military groups with the goal to export revolutionary ideology promoted by Ayatollah Khomeini, the founder of the Islamic Republic of Iran. However, established by the Supreme Leader of Iran – the Iranian Revolutionary Guard Corps, since the end of the war with Iraq, have gradually converted their structures and more frequently played a significant role not only within Iranian contemporary security system, but also influenced economy gaining power within the entire Iranian political sphere. The subject paper is published with the writer's intention to clarify the role of the formation (Iranian Revolutionary Guard Corps) within the interior security system as well as the whole country's societal and political system. The research is also structured to verify assumptions whether the threat from the formation were possible for the Regime bearing in mind its strength, organizational capabilities, equipment and combat readiness. Sources used to prepare this publication were of Persian and English origin pertaining to the contemporary Iranian legal framework.

Key words: security policy, political system, Iran